

Workshops met ervaringsdeskundigen

Thomas Heidenreich & Marion Laging,
Departement sociaal werk, gezondheid en zorg, Hogeschool
Esslingen (Duitsland)

1. Wat?

2. Doel?

3. Met wie?

4. Theoretisch kader / waarden

5. Meerwaarde

6. Organisatorische voorwaarden

7. Extra leestips

Wat?

Tijdens het **5^e en 6^e semester** van de bacheloropleiding ontwikkelen **studenten** projecten in **kleine groepen** van 3 tot 6 studenten onder toezicht van een docent samen met ervaringsdeskundigen.

Daarbij moeten ze gebruik maken van de opgedane ervaringen tijdens hun stage in het 4^e semester en de theoretische inhoud van de cursussen uit de voorgaande semesters. Meer specifiek wordt van studenten verwacht dat ze een **gezamenlijk project** in een bepaald sociaal werk domein plannen, uitvoeren en evalueren, en hierbij elementen uit theorie en praktijk combineren.

De module biedt docenten, studenten en ervaringsdeskundigen mogelijkheden om een **project te ontwerpen dat in overeenstemming is met de basisideeën van gebruikersparticipatie**.

Zodoende kan het project begrepen worden als een poging om “de kloof te overbruggen”, meer bepaald de kloof tussen de professionele rol en de mantelzorger?, tussen professionals en cliënten en ook tussen docenten en studenten.

Het eerste seminarie begon in 2014 en tot nu toe werden **4 studentenprojecten** uitgevoerd.

Doel?

Het doel is te komen tot **duurzaamheid** door studenten en ervaringsdeskundigen in staat te stellen **samen lesmateriaal te ontwikkelen dat kan worden gebruikt in andere cursussen**. Zo produceerden tijdens het eerste project studenten samen met ervaringsdeskundigen een **DVD met persoonlijke antwoorden** van de ervaringsdeskundigen op de vraag ‘wat goed sociaal werk is’. Deze dvd werd en wordt regelmatig gebruikt in de lessen. Vanaf het allereerste begin rekening houden met duurzaamheid is dit belangrijk omdat ervaringen doorgaans verloren gaan wanneer studenten hun opleiding beëindigen of overstappen naar andere studierichtingen.

Met wie?

studenten sociaal werk

docenten en
ervaringsdeskundigen

De **studenten** bevinden zich in het 5^e en 6^e semester van de opleiding **sociaal werk**. Het seminarie wordt gegeven door **twee docenten** (een sociaal werker en een psycholoog) die beiden een achtergrond als onderzoeker hebben.

De **ervaringsdeskundigen** hebben veelal een achtergrond van problemen met geestelijke gezondheid en verslaving. Meer recent waren ook andere ervaringsdeskundigen betrokken (bv. jongeren in pleegzorg, ouderen, alleenstaande ouders).

De afgelopen vier jaar waren ongeveer **60 tot 70 studenten** bij de projecten betrokken, en een **40 tot 50 ervaringsdeskundigen**.

Theoretisch Kader / waarden

Het werk in **Esslingen** is geworteld in de **ontwikkeling van vaardigheden** van studenten zoals gedefinieerd in het Kwalificatiekader voor maatschappelijk werkers.

Naast **mensenrechten** als fundament, zijn de waarden in Esslingen gericht op het **accepteren van ervaringsdeskundigen** op ooghoogte om op voet van gelijkheid met studenten en docenten samen te werken.

De theoretische achtergrond gaat ervan uit dat het ontwikkelen van professionele vaardigheden en attitudes ook ervaringselementen moet bevatten.

Meerwaarde

voor onderwijs en onderzoek

Alle tot nu toe **gerapporteerde activiteiten** werden zorgvuldig geëvalueerd met verschillende methodologische benaderingen. Om het **projectseminarie te evalueren** werden zowel de **ervaringsdeskundigen** als de **studenten** om **feedback** gevraagd onmiddellijk **na de workshop**.

Semi-gestructureerd interviews met ervaringsdeskundigen werden geanalyseerd met behulp van kwalitatieve methoden. **Een aantal belangrijke thema's kon worden geïdentificeerd:**

(1) belang van uitwisseling met studenten, nieuwe perspectieven verkrijgen, **(2)** kennis over theorieën over sociaal werk, **(3)** praktijkervaring,

bijv. kennismaking met andere dienstgebruikers, **(4)** persoonlijke voordelen van het seminarie, **(5)** ervaring van een universitaire setting en **(6)** toekomstverwachtingen.

Alle **geïnterviewde ervaringsdeskundigen reageerden positief**. De feedback van de **studenten** was eveneens positief. Zij **waardeerden vooral de mogelijkheid om in direct contact te komen met ervaringsdeskundigen**. Ze waren onder de indruk van wat de ervaringsdeskundigen hen vertelden over de loop van hun leven en de obstakels die ze moesten overwinnen.

De **studenten voelden zich na het project meer verbonden met de ervaringsdeskundigen**.

Organisatorische voorwaarden

De werving van de ervaringsdeskundigen gebeurt via contacten met organisaties zoals **EX-IN en zelfhulpgroepen**.

Er werden **formele** transparante **taakomschrijvingen** ontwikkeld voor de ervaringsdeskundigen.
De universiteit voorziet op dit moment niet in opleidingsmogelijkheden voor ervaringsdeskundigen. Er is echter een sterke samenwerking met de organisatie EX-IN dat een uitgebreid trainingsprogramma aanbiedt aan ervaringsdeskundigen.

Het EX-IN-programma bereidt ook voor op onderwijsactiviteiten. **Afgestudeerden** van EX-IN-cursussen zijn goed voorbereid om **deel te nemen aan de seminars**.

Ervaringsdeskundigen die deelnemen aan de cursussen worden **meestal betaald als gastdocenten**. In sommige gevallen worden ervaringsdeskundigen vergoed met aankoopbonnen.

Er doen zich in het werken met ervaringsdeskundigen meerdere obstakels voor. Hoewel ervaringsdeskundigen gemotiveerd zijn om aan het sociaal werk onderwijs te participeren, vereisen de stress en spanningen die ze in hun dagelijkse leven (kunnen) ervaren een zorgvuldige planning, zodat de ervaring van het moment niet overweldigend wordt.

Ervaringsdeskundigen de mogelijkheid bieden deel te nemen aan de sociaal werk opleiding als gelijken is geen evidentie aangezien discussies met professionals op voet van gelijkheid na hun ervaringen met hiërarchische structuren zeer uitdagend kunnen zijn.

Extra leestips

Laging, M. & Heidenreich, T. (2019). Towards a Conceptual Framework of Service User Involvement in Social Work Education. Journal of Social Work Education.

<https://doi.org/10.1080/10437797.2018.1498417>, print-version in press.